

ОЦІНКА ДІЄВОСТІ ДЕРЕГУЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

©2014 ІВАНОВА О. Ю., ЧЕЧЕТОВА-ТЕРАШВІЛІ Т. М.

УДК 658.0 (477)

Іванова О. Ю., Чечетова-Терашвілі Т. М. Оцінка дієвості дерегуляційних процесів в Україні

Статтю присвячено оцінці дієвості процесів дерегулювання економіки України. Мета статті полягає в дослідженні тенденцій, визначенні переваг та ідентифікації проблем практичної реалізації заходів дерегулювання економіки, спрямованих на зменшення державного втручання в економічні відносини. Результати дерегулювання економіки розглядаються з позиції різних об'єктів: підприємницької діяльності та регіонального розвитку. Проаналізовано основні правові та організаційні засади дерегулювання економіки України та його результати за напрямками: дозвільна система, ліцензування, податкова політика та оподаткування, зовнішньоекономічна діяльність та митне регулювання, бюджетна політика, розвиток малого бізнесу, державний контроль. Подальші наукові дослідження лежать у площині визначення напрямів вирішення існуючих проблем і підвищення дієвості заходів відносно дерегулювання економіки й розробки рекомендацій щодо їх законодавчого забезпечення.

Ключові слова: дерегулювання, державне регулювання, підприємницька діяльність, регіональний розвиток.

Табл.: 1. **Бібл.:** 10.

Іванова Ольга Юрївна – кандидат економічних наук, доцент, докторант, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пл. Свободи, 5, Держпром, 7 під'їзд, 8 поверх, Харків, 61022, Україна)

E-mail: ivanosha@mail.ru

Чечетова-Терашвілі Тетяна Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, докторант, кафедра економічного аналізу, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

УДК 658.0 (477)

UDC 658.0 (477)

Іванова О. Ю., Чечетова-Терашвілі Т. М. Оцінка

результативності дерегуляційних процесів в Україні

Статья посвящена оценке результативности процессов дерегулирования экономики Украины. Цель статьи заключается в исследовании тенденций, определении преимуществ и идентификации проблем практической реализации мероприятий дерегулирования экономики, направленных на уменьшение государственного вмешательства в экономические отношения. Результаты дерегулирования экономики рассматриваются с позиций различных объектов: предпринимательской деятельности и регионального развития. Проанализированы основные правовые и организационные основы дерегулирования экономики Украины и его результаты по направлениям: разрешительная система, лицензирование, налоговая политика и налогообложение, внешнеэкономическая деятельность и таможенное регулирование, бюджетная политика, развитие малого бизнеса, государственный контроль. Дальнейшие научные исследования лежат в плоскости определения направлений решения существующих проблем и повышения результативности мер в отношении дерегулирования экономики и разработки рекомендаций по их законодательному обеспечению.

Ключевые слова: дерегулирование, государственное регулирование, предпринимательская деятельность, региональное развитие.

Табл.: 1. **Библ.:** 10.

Іванова Ольга Юрьевна – кандидат экономических наук, доцент, докторант, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины (пл. Свободы, 5, Госпром, 7 подъезд, 8 этаж, Харьков, 61022, Украина)

E-mail: ivanosha@mail.ru

Чечетова-Терашвілі Тетяна Михайлівна – кандидат экономических наук, доцент, докторант, кафедра экономического анализа, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

Ivanova O. Yu., Chechetova-Terashvily T. M. Assessment of Effectiveness of Deregulation Processes in Ukraine

The article is devoted to assessment of effectiveness of the processes of deregulation of economy of Ukraine. The goal of the article lies in the study of tendencies, identification of advantages and identification of the problems of practical realisation of measures of deregulation of economy, directed at reduction of state interference with economic relations. The article considers results of deregulation from the point of view of various objects: entrepreneurial activity and regional development. The article analyses main legislative and organisational grounds of deregulation of economy of Ukraine and its results by directions: licensing system, licensing, tax policy and taxation, foreign economic activity and customs regulation, budget policy, small business development and state control. Further scientific studies lie in the plane of identification of directions of solution of existing problems and increase of effectiveness of measures directed at deregulation of economy and development of recommendations on their legislative provision.

Key words: deregulation, state regulation, entrepreneurial activity, regional development.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 10.

Ivanova Olga Yu. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Candidate on Doctor Degree, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (pl. Svobody, 5, Derzhprom, 7 pidyizd, 8 pov-erkh, 61022, Ukraine)

E-mail: ivanosha@mail.ru

Chechetova-Terashvily Tatyana M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Candidate on Doctor Degree, Department of Economic Analysis, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

Україна перебуває на шляху до геоекономічних перетворень, які викликані глобалізаційними процесами, прагненням країни до міжнародної інтеграції. За такої ситуації особливої актуальності набуває зміцнення стійкої позиції національної економіки на основі узгодженості національних інтересів з умовами світового співтовариства та стабілізації внутрішнього стану.

Забезпечення сталого економічного зростання є важливим завданням державної економічної політики, що обумовлює зростання актуальності дослідження пи-

тань спрямованості державного регулювання економіки, сприяння регіональному розвитку та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників на внутрішніх та зовнішніх ринках. У межах досягнення визначених цілей в Україні було розроблено Програму економічних реформ на 2010 – 2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», в якій серед провідних напрямів реформування важливе місце відведено впровадженню заходів щодо дерегулювання економіки.

Роль державного регулювання, застосування ефективних інструментів державної політики в різних сферах суспільних відносин висвітлено в працях Л. Дідківської, Т. Єфіменко, С. Зеленського В. Князева, І. Михасюка, Т. Никифорова, А. Савченко, Д. Стеченко, М. Фрідмана, С. Чистова та ін. Увагу питанням дерегулювання економіки приділяли такі вітчизняні та закордонні вчені-економісти, як М. Азаров, Г. Башнянін, Г. Білоус, К. Бренінг-Кауфманн, А. Булатов, О. Верховод А. Вишенський, С. Жаворонков, Є. Крузе, К. Коронік, Є. Кубко, А. Кураташвілі, Ю. Кюлінг, С. Лихолат, О. Сергійко та ін.

Існуючі в наукових, політичних і бізнес-колах дискусії стосовно негативного впливу дерегулювання на стабільність економіки та, навпаки, – позиції економістів, що підтримують послаблення державного втручання в економічні процеси й вважають основною причиною кризової ситуації в економіці України проблему надмірного втручання держави в економічні процеси, визначають потребу подальшого дослідження доцільності застосування та результативності дерегуляційних процесів.

Метою статті є дослідження тенденцій, визначення переваг та ідентифікація проблем практичної реалізації заходів дерегулювання економіки, спрямованих на зменшення державного втручання в економічні відносини.

Історичними передумовами вагомого втручання держави в економічні відносини в Україні виступає різкий перехід від соціалізму, що характеризувався жорстким контролем держави над економікою, до ринкових відносин. Відповідно, стартові умови 1990-х рр. характеризувалися сильним ступенем державного регулювання різних сфер суспільних відносин.

У сучасних умовах розвитку економіки України важливим є перегляд необхідності та доцільності «присутності держави» у всіх сферах життєдіяльності у тому ступені, який призводить до негативних наслідків.

Розглядаючи економічну сутність дерегулювання, слід відмітити, що воно є одним із пріоритетних напрямів реформування державного управління економікою країни, сукупність заходів, спрямованих на зменшення втручання державних органів у різні сфери суспільних відносин.

В Указі Президента України «Про деякі заходи дерегулювання підприємницької діяльності» від 23.07.1998 р. № 817/98 [1] визначено, що дерегулювання за змістом є в діалектичному взаємозв'язку з державним регулюванням і разом з ним реального та мобільного забезпечення потреб вимог ринку. Таким чином, з його прийняттям розпочався процес дерегулювання державного впливу на економіку України.

Правові та організаційні засади реалізації державної регуляторної політики у сфері господарювання, спрямовані на дерегулювання, визначені Законом України: «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11.09.2003 р. № 1160-IV [6].

Функціонування та розвиток економіки в сучасних умовах ставить певні перепони у задоволенні потреб учасників ринкових відносин: підприємств, споживачів, найманих працівників, регіонів, держави. Важлива роль у створенні умов для подолання цих труднощів належить державі.

Для досягнення стійкого соціально-економічного зростання в Україні була розроблена Програми економічних реформ на 2010 – 2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [2], де важливе місце відведене дерегуляційним процесам у сфері

підприємництва, реформуванню податкової системи, міжбюджетних відносин тощо, що має забезпечити сталий економічний розвиток і поліпшення бізнес-клімату.

Зважаючи на визначені Програмою завдання у межах дерегуляції та розвитку підприємництва, міжнародного досвіду, основними напрямками аналізу результатів політики дерегулювання економіки слід виділити такі: дозвільна система, ліцензування, податкова політика та оподаткування, зовнішньоекономічна діяльність та митне регулювання, бюджетна політика, розвиток малого бізнесу, державний нагляд (контроль).

У межах реалізації даної програми за визначеними напрямами було прийнято значну кількість законодавчих актів, що спрямовані на лібералізацію та скорочення встановлених державою адміністративно-правових норм і приписів щодо економічної діяльності, кожен з яких має певні переваги для розвитку підприємницької діяльності та регіонального розвитку та недоліки, щодо нечіткого формулювання положень дерегуляційних реформ, іноді неузгодженості з іншими нормативно-правовими актами, і нарешті, які не вирішують нагальних проблем надмірного втручання держави у діяльність суб'єктів підприємницької діяльності та надмірної централізації стосовно регіонального розвитку.

Одним із напрямів оцінки результативності дерегуляційних реформ є аналіз позицій України у світових рейтингах. Для зіставлення країн світу по різних аспектах їх розвитку в міжнародній практиці використовується велика кількість індексів і показників, які розраховуються різними міжнародними організаціями, фондами і консалтинговими компаніями. Крім того, такі співставлення дозволяють визначити проблеми розвитку країн світу, як ті, що відносяться до глобальних, так і специфічні для кожної держави.

Україна увійшла до списку з 23 країн світу – найбільших реформаторів умов ведення бізнесу у 2011 – 2012 рр., які оцінює рейтинг Світового банку та міжнародної фінансової корпорації «Doing Business 2013» [3]. За підсумками даного рейтингу Україна покращила свої позиції на 15 пунктів (до 137 місця зі 185 країн, що аналізувалися), у тому числі за субіндексами: започаткування бізнесу – на 66 позицій, реєстрація власності – на 19, сплата податків – на 18. Однак погіршилися позиції України за субіндексами «дозвільна система у будівництві», «зовнішня торгівля» і «захист прав інвесторів».

Україна також увійшла до списку країн-лідерів зростання в рейтингу серед країн СНД поруч із Вірменією (+18 позицій до 32 місця), і на 9 позицій скоротила своє відставання від Росії, яка зайняла 112 місце у рейтингу.

Позитивна динаміка рейтингу України за вищевказаним індексом свідчить про вірний вектор соціально-економічних перетворень країни, у т. ч. й у сфері дерегулювання, однак по відношенню до інших країн – членів ЄС, пострадянських країн 137 місце в рейтингу свідчить про необхідність продовження реформ за всіма напрямками, що аналізуються. Так, у *табл. 1* наведено співвідношення рейтингів країн – членів ЄС та України.

Аналіз свідчить про відставання України від всіх членів ЄС, навіть від наймолодших: Болгарії та Румунії, що вступили в ЄС у 2007 р.

Незважаючи на поліпшення рейтингу України за індексом «умови ведення бізнесу», слід визначити й проблеми, які необхідно вирішувати: значна кількість процедур і

часу на реєстрацію бізнесу в порівнянні з іншими країнами; значний рівень податкового навантаження, незважаючи на позитивну динаміку; зменшення частки поверненого капіталу кредиторами; високі витрати підприємств під час процедури банкрутства (42% від статутного капіталу); значна кількість процедур і часу на процес отримання дозволу на будівництво (20 процедур, тривалість 375 днів) і високі витрати; значний час і вартість оформлення експорту та імпорту; зниження активності підприємств на зовнішніх ринках через погіршення кон'юнктури на світових ринках, фінансовий стан підприємств та несприятливий діловий клімат в Україні тощо.

розміру статутного капіталу підприємств; скасування вимоги щодо обов'язкового нотаріального засвідчення ряду документів при створенні юридичної особи; зменшення кількості процедур при започаткуванні бізнесу тощо.

Однак лишаються значні бюрократичні та юридичні перешкоди при ліквідації компанії, а саме: довгий період проведення процедури ліквідації підприємства (2,9 року за даними 2012 р.) та її висока вартість (в Україні вона у 3,2 раза перевищує вартість даної процедури в країнах Європи та Азії, і в 4,6 раза у країнах ОЕСР) [3].

У межах дерегулювання дозвільної системи та ліцензування створено мережу дозвільних центрів (станом на

Таблиця 1

Відхилення рейтингу України від деяких країн членів ЄС за індексом «Ведення бізнесу 2013»

Країна/ рейтинг	Відхилення позиції України в рейтингу від країн ЄС												
	Бельгія	Німеччина	Італія	Франція	Великобританія	Іспанія	Угорщина	Латвія	Литва	Польща	Чехія	Болгарія	Румунія
Україна													
137	33	20	73	34	7	44	54	25	27	55	65	66	72
(- / +) відставання / випередження	-104	-117	-64	-103	-130	-93	-83	-112	-110	-82	-72	-71	-65

У рейтингу за індексом глобальної конкурентоспроможності України 2012 – 2013 рр. Україна посідає 73-є із 144 місць. Індекс України – 4,14 бала. Результат свідчить про покращення показників конкурентоспроможності в країні, оскільки в рейтингу 2011 – 2012 рр. Україна займала 82 позицію з показником 4 бали.

За даними організації Heritage Foundation Індекс економічної свободи 2013 для України дорівнює 46,3, що відповідає 161 місцю серед 177 країн світу, що аналізувалися [7], опинившись у групі країн з «невільною» економікою. Незначне поліпшення спостерігається за показниками свободи підприємництва та монетарної свободи на 1,4 та 3,3 пункти відповідно, що пов'язано з реформами у дозвільній системі та ін. На 1 пункт погіршилася свобода від корупції, всі інші показники лишилися незмінними в порівнянні з попереднім роком дослідження. Однак порівняно з індексом 2011 р. різке погіршення спостерігається за правами власності, свободою підприємництва, свободою від корупції, участі Уряду. Значне зростання порівняно з 2011 р. спостерігається за свободою праці, торгівлі та фінансовою свободою, що підтверджує вірний напрям реформ, що проводяться.

Отже, місце України у світових рейтингах свідчить як про позитивні, так і негативні тенденції. За деякими з них Україна поліпшує свої позиції, а за деякими погіршує. Для висновків щодо результативності реформ дерегулювання економіки слід навести результати аналізу за зазначеними напрямками дерегулювання.

Відносно започаткування бізнесу та ліквідації суб'єктів господарювання до основних здобутків за період реформ 2010 – 2012 рр. слід віднести: запроваджену електронну реєстрацію; спрощену процедуру припинення суб'єктів господарювання; зменшену кількість процедур і вартості започаткування бізнесу (до 1,5% від річного доходу особи); зменшену тривалості процедур на 2 дні (до 22 днів), введення модельних статутів, скасування вимог до мінімального

01.01.2013 р. в Україні функціонують 681 дозвільний центр, у тому числі 4 обласні дозвільні центри [8]), затверджено вичерпний перелік документів дозвільного характеру (включено з переліку 13 документів дозвільного характеру).

За оцінками експертів проекту міжнародної технічної допомоги Агентства США з міжнародного досвіду «Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність», їх функціонування дало змогу зменшити: часові втрати суб'єктів господарювання в процесі отримання документів дозвільного характеру на 50,7%; грошові витрати суб'єктів господарювання для отримання документів дозвільного характеру в середньому на 31,2%; випадки проявів корупції при отриманні документів дозвільного характеру (23,5% респондентів вважають, що діяльність дозвільних центрів перешкоджає рівню корупції; 44,5% – суттєво не впливають на рівень корупції) [9].

До недоліків даного напряму дерегулювання віднесемо: значні часові витрати на отримання дозволу на будівництво (строк отримання дозволу на будівництво складав у 2012 р. 375 днів, що в 2 – 2,5 раза перевищує строк країн Європи, Центральної Азії та ОЕСР); високу вартість процедури отримання дозволу на будівництво; на сьогодні в Україні налічується 153 документи дозвільного характеру у сфері господарської діяльності [3].

Податкова політика та оподаткування в межах дерегуляційних заходів характеризується поступовим скороченням рівня податкового навантаження, кількості та тривалості сплати податків; введенням електронної форми сплати податків; зближенням податкового та бухгалтерського обліку; скороченням ставки податку на прибуток підприємств, однак спостерігається відставання України від країн-сусідів за рівнем простоти сплати податків зокрема, і простоти податкової системи в цілому.

За період членства України в СОТ податкова система досягла певних результатів. Наприклад, час, який витрачається на розрахунок і сплату податків, потроху змен-

шувався з 2085 годин на рік (2008 р.) до 848 (2009 р.), 736 (2010 р.) і, за даними 2011 – 2012 рр., – 657 годин на рік, у 2013 р. – 491 годин на рік.

До недоліків даного напряму реформування слід віднести наявність авансової сплати податку на прибуток підприємств, що збільшує витрати часу на виконання податкового обов'язку; вимоги до наявності обігових коштів підприємств через внесені зміни до порядку перенесення збитків на майбутні податкові періоди.

До переваг дерегулювання у зовнішньоекономічній діяльності та митних процедурах слід віднести: зменшення часу митного оформлення (до 1 – 1,5 годин при імпорті та експорті) [5]; зменшення кількості документів, що мають бути подані для митного оформлення однієї поставки до 34 (раніше 69 документів); зменшення кількості перевірок; впровадження електронного декларування. Відносно недоліків за цим напрямом слід зауважити низьку ефективність адміністрування експортно-імпорتنих процедур; невисоку прозорість прикордонної адміністрації; нестабільне регуляторне середовище.

Дерегулювання в бюджетній політиці характеризується розширенням переліку власних доходів місцевих бюджетів, визначеним переліком доходів загального фонду місцевих бюджетів тощо. Незважаючи на реформування бюджетного законодавства, місцеві бюджети досі залишаються занадто залежними від держави, оскільки більшість повноважень та напрямів формування та розподілу коштів відповідних бюджетів є підпорядкованою органам центральної влади та не в змозі самостійно забезпечувати населення послугами не нижче рівня мінімальних соціальних потреб. Так, доля трансфертів у доходах місцевих бюджетів у 2000 р. становила 28,9%, у 2005 р. – 47,3%, у 2011 р. – 53,7%, у 2012 р. – 55,2% [10].

Дерегулювання малого бізнесу полягає в запровадженні з 2012 р. оновленої спрощеної системи оподаткування, зменшення кількості перевірок з боку податкових органів, однак залишається досі низький рівень захищеності інвесторів, скорочення зайнятості, зокрема в секторі малого та середнього підприємництва тощо.

Позитивними результатами дерегуляційних заходів у сфері державного нагляду та контролю є зменшення кількості перевірок і контролюючих органів. Як недоліки слід виділити низький рівень економічної свободи, невисокий рівень захисту прав власності. Однак, якщо в країнах Євро-союзу сукупний рівень охоплення підприємств перевітками в рік, як правило, не перевищує 10 – 15%, то в Україні у 2008 році він склав 75%, в 2010 – 74%, у 2011 – 68%, у 2012 – 66%.

Незважаючи на значні переваги політики дерегулювання, в Україні досить залишається багато перепон у веденні бізнесу, як свідчать результати опитування бізнес-спільноти, отримані за даними соціопитувань Regus [4] (12% респондентів підтримують реформи, 88% – не підтримують або не визначили свого відношення), отже необхідно підвищувати рівень довіри підприємництва до дій держави щодо дерегуляційних процесів.

ВИСНОВКИ

Таким чином, дерегулятивні реформи, що проводились в Україні у 2011 – 2013 рр., мають у цілому позитивний вплив на економіку країни: поживлення процесів взаємодії державних і місцевих органів з підприємствами приводить до розвитку та поліпшення стану основних фондів, впровадження новітніх технологій завдяки запозиченням

і державним гарантіям по них, зростання кількості малих і середніх підприємств у процесі спрощення порядку їх реєстрації, поліпшення умов інвестування як вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів.

Однак, незважаючи на позитивні зрушення за цим напрямом, залишаються невирішені проблеми в законодавчому забезпеченні напрямів дерегулювання, дотриманні норм закону на регіональному, місцевому рівнях, значний рівень корупції та бюрократизації тощо. Зважаючи на це, вдалим з точки зору ефективності державного управління є раціональне співвідношення заходів державного регулювання та дерегулювання економіки.

Подальші наукові дослідження з цієї проблеми лежать в площині визначення напрямів вирішення існуючих проблем і підвищення дієвості заходів відносно дерегулювання економіки й розробки рекомендацій щодо їх законодавчого забезпечення. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Про деякі заходи дерегулювання підприємницької діяльності: Указ Президента України від 23.07.98 р. № 817 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 30. – Ст. – 1119.
2. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава: Програма економічних реформ на 2010 – 2014 роки. – 87 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/docs/Programa>
3. Ведение бизнеса 2013 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://russian.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2013>
4. Опитування Regus Work Your Way [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rabota.ua>
5. Спрощення митних процедур: перспективи для держави та бізнесу / Gazeta.ua. 16.05.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.ua/articles/life/_sproschennya-mitnih-procedur
6. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Законом України від 11.09.2003 р. № 1160-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004. – № 9, ст. 79.
7. Рейтинг стран мира по уровню экономической свободы – информация об исследовании [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.heritage.org/index/>
8. Аналітичний звіт про стан і перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні // Державна служба з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/1220.htm>
9. Інформаційна довідка про розвиток підприємництва / Державна служба з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/1455>
10. Офіційні дані Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

REFERENCES

- «Analytichnyi zvit pro stan i perspektyvy rozvytku maloho ta serednyoho pidpriemnytstva v Ukraini» [Analytical report on the status and prospects of development of small and medium enterprises in Ukraine]. <http://www.dkrp.gov.ua/info/1220.htm>
- «Informatsiina dovidka pro rozvytok pidpriemnytstva» [Background of business development]. <http://www.dkrp.gov.ua/info/1455>
- [Legal Act of Ukraine] (2003).

[Legal Act of Ukraine] (1998).
«Opytuvannia Regus Work Your Way» [Poll Regus Work Your Way]. <http://rabota.ua>
«Ofitsiini dani Ministerstva finansiv Ukrainy» [Official data from the Ministry of Finance of Ukraine]. <http://www.minfin.gov.ua>
«Reyting stran mira po urovniu ekonomicheskoy svobody – informatsiia ob issledovanii» [Ranks countries in terms of economic freedom – information about the study]. <http://www.heritage.org/index/>
«Sproshchennia mytnykh protsedur: perspektyvy dlia derzhavy ta biznesu» [Simplification of customs procedures: prospects

for government and business]. http://gazeta.ua/articles/life/_sproshchennya-mitnih-procedur
«Vedenie biznesa 2013» [Doing Business in 2013]. <http://rus-sian.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2013>
«Zamozhne suspilstvo, konkurentospromozhna ekonomika, efektyvna derzhava : Prohrama ekonomichnykh reform na 2010 – 2014 roky» [Prosperous Society, Competitive Economy, Effective State: Economic Reform Program for 2010 – 2014 years]. <http://www.president.gov.ua/docs/Programa>

УДК 338

ПОШИРЕННЯ КОРПОРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ЯК ВТІЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ ПАРТНЕРСТВА ПІДПРИЄМНИЦТВА, ВЛАДИ ТА СУСПІЛЬСТВА

© 2014 КЛІМЕНКО О. М., МАЩЕНКО М. А.

УДК 338

Кліменко О. М., Мащенко М. А. Поширення корпоративної відповідальності в Україні як втілення стратегії партнерства підприємництва, влади та суспільства

У статті розкрито проблеми та напрямки становлення відповідальності бізнесу в Україні для успішної, стійкої та довгострокової взаємодії підприємництва, влади та суспільства. Проведено графоаналітичний аналіз переваг втілення стратегії відповідальності, що дозволило визначити, що понад двох третин українських підприємств вважають, що заходи із соціальної відповідальності впливають на можливості організації знайти та втримати кращих працівників, формування позитивного іміджу і покращення репутації, створення переваг порівняно з конкурентами. Досліджено, що в Україні розвиток корпоративної соціальної відповідальності тільки починає розвиватися. Тому перед більшістю вітчизняних підприємств зараз стоїть завдання домогтися насамперед економічної сторони відповідальності. Тобто основою соціальної відповідальності зараз повинні стати партнерські програми підтримки суспільства, інвестиції соціального характеру, благодійність. Запропоновано поширювати сферу застосування соціальної відповідальності, а саме: компанії мають перетворити корпоративну соціальну відповідальність на корпоративну соціальну вигоду. Ментальність соціальної підприємливості спроможна допомогти навіть великим підприємствам у визначенні нових ринків, нових послуг на існуючих ринках і розширенні існуючих ринків. Вирішення соціальних та екологічних проблем у співтоваристві з владою та громадськими організаціями становить певні можливості для сталого розвитку підприємства.

Ключові слова: бізнес, розвиток, соціальна відповідальність, соціальне партнерство, стейкхолдери, філантропія.

Рис.: 2. **Бібл.:** 8.

Кліменко Олена Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри політичної економії, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: elennika@rambler.ru

Мащенко Марина Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри політичної економії, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: mmashchenko@inbox.ru

УДК 338

UDC 338

Кліменко Е. Н., Мащенко М. А. Распространение корпоративной ответственности в Украине как воплощение стратегии партнерства предпринимательства, власти и общества

В статье раскрыты проблемы и направления становления ответственности бизнеса в Украине для успешного, устойчивого и долгосрочного взаимодействия предпринимательства, власти и общества. Проведен графоаналитический анализ преимуществ воплощения стратегии ответственности, что позволило определить, что более чем две трети украинских предприятий считают, что меры по социальной ответственности влияют на возможность организации найти и удержать лучших работников, формирование положительного имиджа и улучшение репутации, создание преимуществ по сравнению с конкурентами. Исследовано, что в Украине развитие корпоративной социальной ответственности только начинает развиваться. Поэтому перед большинством отечественных предприятий сейчас стоит задача добиться прежде всего экономической стороны ответственности. То есть основой социальной ответственности сейчас должны стать партнерские программы поддержки общества, инвестиции социального характера, благотворительность. Предложено распространять сферу применения социальной ответственности, а именно: компании должны преобразовать корпоративную социальную ответственность на корпоративную социальную выгоду. Ментальность социальной предприимчивости способна помочь даже крупным предприятиям в определении новых рынков, новых услуг на существующих рынках и расширении существующих рынков. Решение социальных и экологических проблем в сообществе с властью и общественными организациями составляет определенные возможности для устойчивого развития предприятия.

Ключевые слова: бизнес, развитие, социальная ответственность, социальное партнерство, стейкхолдери, филантропия.

Рис.: 2. **Библ.:** 8.

Кліменко Елена Николаевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры политической экономики, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: elennika@rambler.ru

Мащенко Марина Анатольевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры политической экономики, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: mmashchenko@inbox.ru

Kliimenko O. M., Maschenko M. A. Distribution of Corporate Responsibility in Ukraine as Implementation of the Strategy of the Partnership of Entrepreneurship, Power and Society

The article reveals problems and directions of establishment of responsibility of business in Ukraine for successful, sustainable and long-term interaction of entrepreneurship, power and society. The article conducts graphic-analytical analysis of advantages of implementation of the responsibility strategy, which allowed a conclusion that more than two thirds of Ukrainian enterprises believe that social responsibility measures exert influence upon possibilities of an organisation to find and keep best workers, formation of a positive image and improvement of reputation and creation of competitive advantages. The article shows that development of corporate social responsibility has just started its development in Ukraine. That is why, the majority of domestic enterprises face the task of achieving the economic side of this responsibility. Which means that partnership programmes of support of society, social investments and charity should become the basis of social responsibility. The article offers to distribute the sphere of application of social responsibility, namely: companies should transform corporate social responsibility upon corporate social benefit. Mentality of social entrepreneurship is capable of assisting even major enterprises in finding new markets, new services in existing markets and expansion of the existing markets. Solution of social and ecological problems in partnership with the power and public organisations constitutes certain possibilities for sustainable development of an enterprise.

Key words: business, development, social responsibility, social partnership, stakeholders, philanthropy.

Pic.: 2. **Bibl.:** 8.

Kliimenko Olena M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Political Economy, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: elennika@rambler.ru

Maschenko Maryna A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Political Economy, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: mmashchenko@inbox.ru

МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ
ЕКОНОМІКА